

Weiterhin schwere Abwehrkämpfe

Bei Kiew und Smolensk fortgesetzte sowjetische Durchbruchsangriffe abgeschlagen — Feindliche Vorstöße in Süditalien gescheitert — Zwei Dodekanes-Inseln genommen

Aus dem Führerhauptquartier, 24. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Neue heftige Durchbruchsversuche der Sowjets zwischen dem Asowschen Meer und Saporoschje scheiterten auch gestern in schweren Kämpfen, bei denen sich die dritte ostmärkische Gebirgsdivision unter Führung von Generalmajor Wittmann besonders ausgezeichnet hat.

In der Nacht zum 22. Oktober wurden unsere Truppen nach tagelangen Strassenkämpfen in Melitopol auf Stellungen am Westrand der Stadt zurückgenommen.

Aus dem Raum nördlich Saporoschje und aus der Einbruchsstelle südöstlich Kremenchuk trat der Feind mit starken Kräften gleichzeitig zum Grossangriff an. Er vermochte zwar Geländegewinn in verschiedenen Abschnitten zu erzielen, jedoch gelang es unseren Truppen, in erbittertem Kampf den beabsichtigten Durchbruch abzufangen. Die Schlacht dauert mit unverminderter Heftigkeit an.

Am Dnjepr südöstlich Kiew und an der Sesch-Mündung blieben Angriffe der Sowjets auch gestern erfolglos. Ein eigenes Angriffsunternehmen nördlich Kiew führte zur Verengung einer in den Kämpfen der Vortage entstandenen Einbruchsstelle.

Auch am dritten Tage der im Raum westlich Smolensk anhaltenden Abwehrschlacht wurden die mit stärkster Artilleriefire und unter Zuführung frischer Kräfte fortgesetzten Durchbruchsangriffe der Sowjets blutig abgeschlagen.

An den Abwehrerfolgen im mittleren Frontabschnitt haben das 39. Panzerkorps unter Führung des General der Artillerie Martinek und die rheinisch-westfälische 253. Infanteriedivision unter Führung des

Generalleutnant Becker besonderen Anteil.

Im West- und Mittelabschnitt der süditalienischen Front unternahm der Feind nach starker Artillerievorbereitung mehrere von Panzern begleitete Vorstöße. Sie scheiterten meist schon im zusammengefassten Feuer vor den Stellungen unserer Gefechtsverbände oder im eigenen Gegenstoss.

Im östlichen Mittelmeer gelang es deutschen Soldaten, die vorübergehend in Kriegsgefangenschaft geraten waren, sich zu befreien. Nach Kräftezuführung und Unterstützung durch die Luftwaffe nahmen sie die vom Feind besetzte Dodekanes-Insel Levitha im Handstreich. Am 22. Oktober landeten ausserdem Verbände der Luftwaffe verstärkt durch Heeresgruppen auf der von Briten und Badoglio-Truppen besetzten Insel Stampalia. Sie zerschlugen den feindlichen Widerstand und besetzten die Insel. Es wurden Gefangene und Beute eingebracht.

In der vergangenen Nacht griff ein Verband deutscher Kampfflugzeuge mit gutem Erfolg die an der englischen Küste gelegene Hafenstadt Great Yarmouth an. Andere Flugzeuge bombardierten Einzelziele in Süngland.

Im Atlantik erzielten Kampfflugzeuge Bombentreffer auf zwei Landungsschiffen, von denen eins als vernichtet angesehen werden kann.

In der Nacht zum 23. Oktober fand im Kanal ein Gefecht zwischen eigenen Torpedobooten und einem überlegenen britischen Kreuzerverband statt.

Hier errangen die deutschen Streitkräfte einen vollen Erfolg. Sie versenkten einen britischen Kreuzer und torpedierten ausserdem zwei Zerstörer. Eigene Schäden und Verluste traten hierbei nicht ein.

Težki obrambni boji se nadaljujejo

Pri Kijevu in pri Smolensku so bili ponovno odbiti nadaljnji sovjetski poizkusi prodora — Sovražni izpadi v južni Italiji so se ponesrečili — Zavzetje dveh Dodekaneskikh otokov

Führerjev glavni stan, 24. okt. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja: Novi ogorčeni sovjetski poizkusi prodora med Azovskim morjem in Zaporozjem so se tudi včeraj izjavili v težkih bojih, pri katerih se je posebno odlikovala 3. planjska divizija iz Vzhodne marke, ki ji poveljuje generalni major Wittmann.

V noči na 22. oktober so bile naše čete po dolgotrajnih cestnih bojih v Melitopolju umaknjene na nove postojanke na zapadno mesta.

Sovražnik je istočasno pričel velik napad na odseku severno od Zaporozja in v vdornega področja jugovzhodno od Kremenchuga. Sicer je dobil na posameznih krajih nekaj ozemlja, vendar se je našim četam posrečilo, da so v ogorčenih bojih prestrele nameravani vdor. Boji se nadaljujejo z nezmajljivo silovitostjo.

Sovjetski napadi ob Dnjepru južno od Kijeva in ob izlivu Soša so bili tudi včeraj neuspešni. V lastnim napadom je bil severno od Kijeva skrčen neki sovražnikov vdor, ki je nastal v bojih prejšnjih dni.

Tudi v obrambni bitki, ki traja že tretji dan zahodno od Smolenska, so bili krvavo odbiti sovjetski poizkusi prodora, podprti s močnim topniškim ognjem in s dovolom -ih čet.

Pri obrambnih uspehih na srednjem odseku bojišča moramo pohvalno omeniti 39. oklepni zbor pod vodstvom topniške ge-

nerala Martineka, in rensko-westfalsko 253. pehotno divizijo pod vodstvom generalnega poročnika Beckerja.

Na zahodnem in srednjem odseku južno-italijanskega bojišča je izvedel sovražnik po močni topniški pripravi nekaj z oklepnimi podprti sunkov, ki pa so se ponesrečili zaradi dobro namerjenega ognja deloma že pred našimi postojankami, deloma pa zaradi lastnih protinapadov.

Na vzhodnem Sredozemskem morju je uspešno nemški vojakom utli iz vojnega ujetništva, v katero so začasno prišli. Ko jih je letalstvo podprlo in ko so dobili ojačanja, so z naskokom osvojili po sovražniku zasedeni dodekaneski otok Levitha. Poleg tega so se 22. oktobra izkrcali oddelki letalstva, podprti s četami suhozemne vojske, na otoku Stampalia, ki so ga imeli zasednega Britanci ter Badoglijeve čete. Razbili so sovražnikov odpor in zasedli otok. Zajeti so bili ujetniki in plen.

Na Atlantiku so bojna letala zadelo dve izkrcavalni ladji, eno lahko štejemo za izgubljeno.

V noči na 23. oktober so se v Rokavskem prelivu spopadli naši torpedni čolni z močnejšim brodom britanskih križark. Pri tem so dosegle nemške sile popoln uspeh. Potopile so britansko križarko in torpedirale poleg tega še dva rušilca. Lastnih izgub in škod ni bilo.

PROSEGUONO GRAVI COMBATTIMENTI DIFENSIVI

Dal Quartier generale del Führer, 24. ottobre. DNB. Il Comando Supremo germanico comunica:

Nuovi poderosi tentativi sovietici di sfondamento fra il Mare d'Asov e Saporoschje sono anche ieri falliti in gravi combattimenti in cui si è particolarmente distinta la 3a Divisione Alpina proveniente dalla Ostmarca al comando del maggiore generale Wittmann.

Nella notte del 22 ottobre le nostre truppe dopo combattimenti stralati protrattisi per parecchi giorni a Melitopol sono state riprese su posizioni site all'orlo occidentale della città.

Dalla zona a nord di Saporoschje nonchè dal posto di penetrazione a sudest di Kremenchuk il nemico simultaneamente ha iniziato con ingenti forze il suo grande attacco. Egli è riuscito a guadagnare terreno in vari settori, ma le nostre truppe sono riuscite ad acciappare in accanita lotta la prospettiva penetrazione. La battaglia prosegue con indiminuita violenza.

Sul Dnjeper a sudest di Kiew ed alla foce del Sosh gli attacchi dei sovietici sono rimasti anche ieri senza esito. Una propria azione di assalto a nord di Kiew ha ristretto il posto di penetrazione verificatosi nei combattimenti dei giorni precedenti.

I reiterati attacchi sovietici di sfondamento appoggiati da fortissimo fuoco di artiglieria e con l'impiego di forze fresche perdurati nella zona ad ovest di Smolensk sono stati respinti altresì il terzo giorno di questa battaglia difensiva sanguinosamente.

Al successi difensivi ottenuti nel medio settore del fronte hanno particolarmente partecipato il 39° Corpo corazzato al comando del generale di artiglieria Martinek nonchè la 253a Divisione di fanteria proveniente dalla Renania e Vestfalia al comando del tenente generale Becker.

Nel settore occidentale e centrale del fronte meridionale italiano il nemico ha

effettuato dopo intensa preparazione di artiglieria parecchie puntate accompagnate da mezzi corazzati. Esse sono fallite in gran parte già nel fuoco concentrato davanti alle posizioni dei nostri posti avanzati ossia in propri contrattacchi.

Nel Mediterraneo orientale soldati tedeschi caduti provvisoriamente in prigionia della guerra sono riusciti a liberarsi. Dopo aver ricevuto nuove forze e con l'appoggio della Luftwaffe hanno occupato in colpo di mano l'isola di Levitha del Dodecaneso occupata dal nemico. Il 22 ottobre poi si sbarcarono reparti della Luftwaffe rinforzati di gruppi terrestri sull'isola di Stampalia occupata dai Britannici e dalle truppe di Badoglio. Esse hanno stroncato la resistenza nemica e preso in possesso l'isola. Vi sono stati catturati prigionieri nonchè riposta preda.

Nella notte scorsa un reparto di velivoli da combattimento tedeschi ha attaccato con buon successo la città portuale di Great Yarmouth sita sulla costa inglese. Altri velivoli bombardavano singoli obiettivi in Gran Bretagna meridionale.

Sull'Atlantico velivoli da combattimento hanno piazzato colpi di bombe su due piroscafi da sbarco di cui uno si può ritenere distrutto.

Nella notte del 23 ottobre nella Manica si ebbe una battaglia fra proprie torpediniere ed un sovranchiaro reparto d'incrociatori britannici. Le forze tedesche vi hanno segnalato pieno successo. Esse hanno colato a picco un incrociatore britannico e silurato inoltre due cacciatorpediniere. Danni e perdite da propria parte non furono registrati.

Zaradi novih določil o mobilizaciji vseh sil za totalno vojno se morajo na Japonskem prigrizati oblastem vsi moški od 16. do 40. leta in vse neporočene ženske od 16. do 25. leta.

Najhujša in najsramotnejša izdaja v zgodovini

Nadaljnji dokazi o izdajalskem delu italijanske vladarske rodbine in Badoglijeve tolpe

Ze dan po državnem udaru, to je 26. julija, je Badoglio slovesno razglasil: »Italija kot ljubosumna varovalka svoje tisoletne omike ostane zvesta dani besedi.« Podobna zagotovila so venomer ponavljali Viktor Emanuel, Ambrosio in Roatta. Prav hinavsko in premeteno so hoteli zbuditi vtis, da bo zavezništvo ostalo nedotaknjeno. V resnici pa so hoteli doseči samo to, da bi nemško vodstvo ostalo v nejasnosti glede izdajalskih namerov, če se že ne bi dalo prav vse prikriti. Prvi znak izdajalskega računa je bil odpoklic tedanjega državnega podtajnika za morarico, admirala Riccardija, ki so ga imeli v sumu, da bi Nemcem zvest prijatelj. Takoj so postavili Badoglijevega pristaja admirala de Courtena, ki je seveda precej obljubljal najhujšo sodelovanje z nemško morarico. Stvarno pa se je s tem tudi italijanska morarica pripravljala na izdajo. Ko bi bile morale italijanske enote meseca avgusta nestopiti, so zahtevali nemško olje za pogon, čeprav nemškemu vodstvu niso dovolili, da bi pregledalo, kolikšne so italijanske zaloge. Stalno poudarjajo zavezniške zvestobe je v zvezi s takimi zahtevami zbudilo pri nemškem poveljstvu razumljive dvome.

Medtem ko je Badoglio nemškemu vojaškemu odposlanstvu očital, zakaj italijanski vodstvu ne zaupajo, je Reuter objavil, da so badoglijevi iskali zveze z angleškimi zastopniki v Madridu in Lizboni. 5. avgusta je še prestolonaslednik Umberto v imenu kraljeve hiše izjavil, da Italija ne tiplje za mirom.

Priprave za zahrbtni napad

Na vsa usta so izjavljali zvestobo, medtem pa so začeli za nemškimi hrboti razporejati svoje čete. Vedno več italijanskih enot so poslali v zgornjo Italijo, posebno še na nemško mejo. Italijanske postojanke so opremili s težkim orožjem in strelivom. Hkrati so mostove in ceste pripravljali za razstrelitev. Nemške okrepitve so šle proti jugu, da bi varovale italijanska tla, svoje sile pa so približali nemški meji. Potem so začeli nemške prevoze na vse načine ovirati. Prišlo je celo do hude saboteže in do streljanja na nemške vojske in straže.

Čakali so na ugodno priliko

Kmalu so na nemški meji stale tri popolnoma opremljene italijanske divizije, ki bi položaj na južnem bojišču lahko bistveno spremenile. Sivari pa so se na mah razjasnile, ko je Roatta brez ovinkov dejal razvratem civilnemu komisarju dr. Sičiču: »Badoglijevo zadilno zvestobo Nemčiji je samo borba za pridobitev časa.«

Ceprav so jih sovražniki v istem času sramotili in zahtevali brezpogojno vdajo, se italijansko vodstvo ni pomislilo, ponujati se nasprotniku brez slehernega čuta časti.

Badoglijevo hinavstvo

6. avgusta je Ambrosio na posvetih v Trbižu prodal maršalu Keitelu, naj bi italijansko vojsko v severni Italiji ojačili s četami z Balkana in iz južne Francije. Hinavsko je izjavil, da bo Evropa zadel največji polom v zgodovini, če ne bosta Italija in Nemčija složno kos položaju.

Medtem so pa Italijani skušali ovirati pohod nemških čet v dolini Adige in zasedbo obojnih področij. Badoglio je 15. avgusta poslal svojega opolnomočenca v Madrid in Lizbono ter sporočil, da je pripravljen prestopiti k Angležem ter jim izročiti odrezane nemške divizije. Da so ti izdajalski nameni docela resnični, se je nemško poveljstvo prepričalo isti dan na posvetih v Bologni, kjer sta se maršal Rommel in general Jodl sčela z načelnikom italijanskega poveljstva Roattom. Nemci so računali z vsemi možnostmi in so kraj posvetovanja za vsako morebitnost zavarovali z oddelki SS, dasi na hudo Roattovo jezo.

Jasne besede — novi dokazi

General Jodl je zahteval, naj se laške čete od meje umaknejo na fronto, zakaj nerazumljivo je, da tedaj, ko Nemčija ojačuje obrambo Italije, Italijani rinejo na Alpe.

Roatta je hinavsko zagotavljal brezpogojno zvestobo italijanske vojske in poveljstva, češ da Italijani niso izdajali, ki bi sredi bitke prestopili k sovražniku. Toda iz zemljevida o razporeditvi nemških in italijanskih sil za primer napada na italijansko celino je bilo razvidno, da hočejo Italijani izročiti nemške čete nasprotniku. Italijanski oddelki so namreč zasedli vse meje in važne prehode, južna Italija je bila odrezana, nemške divizije povsod obkoljene po dosti močnejših italijanskih, obalni predel med Spezio in Salernom pa zasedeni po Italijani.

Nemški zastopniki so izdajo jasno videli, a so se zatajili, kakor da Roattu verjamejo. Ta pa ni bil docela prepričan o tem in je dal naslednji dan novo izjavo, da nemško nezaupanje ni več opravčeno. Nemci morajo zdaj pomagati Italijanom proti Angležem, in proti domačim notranje političnim spletkam.

21. avgusta je prišel nove dokaze o izdaji, Italijani so zahtevali nove nemške divizije za Sardinijo: Spezio pa, kjer je bila zbrana in pripravljena večina njihove vojske morarice, so obkolili v dveh krogih, čez katere Nemci skoraj niso smeli.

Medtem so potekala pogajanja za vdajo. Prav zaradi tega so sodili, da se morajo Nemcem še posebej bližiti. Badoglio je 29. avgusta potolžil, kako ga bolj nezaupanje, kakor je v Bologni izrekel general Jodl. Če Italija ne bi hotela ostati z Nemčijo, bi kralj ne imenoval njega za predsednika vlade in Italija ne bi še naprej pustila uničevati svojih mest. 1. septembra je laški zunanji minister zagotovil nemškemu poslaniku, da se bo Italija borila in nikoli vdala. 3. septembra je Badoglio sam to zagotovilo ponovil — skoraj isto uro, ko je njegov zastopnik general Ca-

stellano v Siracusi podpisal najnečestnejšo vdajo v zgodovini.

To sramotno listino so objavili šele, ko so se zavezniški izkrcali pri Salernu za hrbotom Nemcem in ko so italijanska mesta bila še 8 dni izpostavljena bombardiranjem.

Nameravani udarec proti Hitlerju

Višek te izdaje pomeni načrt italijanske vladarske rodbine za izročitev Hitlerja zaveznikom. Kralj je nemškemu vodju po Badogliju sporočil prošnjo, naj piše takoj v Italijo, da se bo z njim in vlado razgovarjal o ojačenju odpora. Vabilo je bilo seveda odklonjeno. Prišlo je točno tedaj, ko so bili že sklenili izročiti Angležem in Amerikancem Mussolinija ter so se dogovorili, da bodo tako storili tudi s Hitlerjem.

Prekrizane izdajalske nakane

Ko so se pokazali prvi obrisi teh načrtov, je nemško poveljstvo pripravilo primerne protukrepe. Takrat so bili Nemci še na Siciliji in bi se pod generalom Hublom še dolgo lahko branili, da ni sodelovanje italijanskega poveljstva z nasprotnikom narokovalo naglega umika nemških čet z otoka. Ako bi se Angleži in Amerikanci nekje v sredi Italije z italijansko podporo izkrcali, bi bile takoj odrezane vse nemške divizije na jugu. Zato je nemško poveljstvo pustilo v Kalabriji le šibke sile. Nemška vojska se je strnila na prostoru Neapel, Salerno, Rim, La Spezia in Genova. Vrh tega so nemške čete zavarovale meje ob Nemčiji in Franciji, da bi ob potrebi zatrla vsak poskus za odrezanje nemških preskrbovalnih poti.

Končno so Amerikanci dali pojasnilo za vse te ukrepe. Radio Cincinnati je 8. septembra ob 18.15 objavil, da se je Italija vdala in da ji je bilo dovoljeno vojaško premirje. Upoštevati je bilo treba možnost, da bi bila ta novica iz nasprotnega tabora vržena v svet naša, da bi Nemce dražila. In nemško poveljstvo je moralo upoštevati obe možnosti: če je res, da odločno poseže vmes; če pa novica ni resnična, da Badoglijevi vladi s prezgodnjimi ukrepi ne da povoda za izdajo. Nemška vojska je bila povsod postavljena v pripravljenost. Badoglijeva klika je že na vsa usta zatirjala, da o vdaji ne more biti govora. Veleposlanik Rosso je dejal, da bo takoj ta propagandna novica zaunkana. Ob 19.45 pa je nemški poslanik iz Rima javil, da je Italija izdala svojega zavezništva.

General Roatta se je tudi tedaj skušal narediti nedolžnega. Zagotavljal je maršalu Kesselringu, da je ogorčen nad izdajo kdajkejske hiše. Hkrati je Nemcem ponujal seznam tistih, ki so po njegovem mišljenju krivi »ekvivena škiljenja k sovražniku«. To je bil seznam Roattovih nasprotnikov, ki so vedeli za vse njegove zločine in spletko na Balkanu in se jih je hotel tako znebiti. Nemško povelj-

stvo njegovemu sleparskemu triku ni nasledilo. Takoj so bile vse čete alarmirane in vojska se je polastila takoj vseh prehodov čez Alpe, elektrarn, železnih cestnih mostov, prodorov, postaj in vsega, kar je bilo za oskrbovanje nemških čet neogibno potrebno.

Hitri nemški poseg je preprečil načrt, da bi razgrzili zveze med severnimi in južnimi nemškimi divizijami, z divizijami v Franciji in onimi na Balkanu. Všeč temu so bile nemške sile povsod v točnem položaju. Na Sardiniji se je znašlo nekaj nemških divizij sredi šest italijanskih in so se s silo morale prebiti skozi močne italijanske utrdbe na Korziku. Tam je bila ena nemška divizija na južnem delu. Ta se je morala z vso naglico prebiti proti Bastiji. Pred Rimom je stalo 7 najboljših italijanskih divizij, med njimi 5 motorizirane oziroma oklepne. Toda sredi te sile sta se dve nemški diviziji znašli in zasedli postojanke severno in južno od Rima.

V Zgornji Italiji, ob alpskih prehodih, tudi ob prehodih s Koroske v Istro ter na Balkanu je Badoglijeva vlada postavila številno dosti močnejše čete, kakor pa so bile tude nemške. Povrh so bile nemške čete še zaposlene z boji proti upornikom. Le ponekod, kakor v Grčiji in na Kreti, so bile nemške sile številno enake ali nekoliko močnejše. Na Rodu pa je mali nemški posadki etalo nasproti 40.000 Italijanov.

A vse je spodletelo

Tako je bilo, ko se je prišel nemški protidrukar s takšno silo, hitrostjo in točnostjo, da je vzel sapa ne samo izdajalskim četam, temveč tudi sovražnikom. V nekaj dneh so italijanski oddelki v prostoru med Neapom in Rimom, v Severni Italiji, ob prehodih, ki drže na Tirolsko in na Korosko, na Primorskem, v južni Franciji in na Balkanu razoroženi. V Egejskem morju je nemška vojska morarice prevzela italijanske vojne in trgovske ladje, nemška vojska pa zasedla letališča ob jadranski obali. Če večina italijanske morarice v La Speziji ne bi bila do zadnjega oddelka pripravljena na izdajo tudi ta ne bi bila usla svoji usodi. Tako pa zdaj Angleži lahko poročajo, da je vodstvo italijanske morarice že davno poslalo svoje zvezne častnike k poveljniku angleške morarice. Badoglijev morarški minister je dal povelje za odhod že pred objavo izdaje.

Izdaja, ki je ni večje in zahrbtnjeje v zgodovini, je padla na izdajalce same. Italijanske vojaške sile ni več, je lahko poročalo že 10. septembra nemško vrhovno poveljstvo. Za večne čase pa bo ostalo zaničevanje izdajalcev.

Svet je sodbo o tem že povedal. Iz ust sovražnika se ta sodba glasi: »Ta izdaja nam lastnim narodom in lastnim vojnim tovaršem je ena največjih prevar v svetovni zgodovini. Ime Savoja bo ostalo psovka za vse večne čase.«

Obračunavanje s partizanskimi prvaki na Balkanu

»Hrvatski Narod« z dne 15. t. m. objavlja v članku »Usoda tistih, ki se pridružijo velikosrbskim komunističnim tolpacem zanimivo poročilo o justifikaciji nekaterih vodilnih partizanov v Bosni. Ozadje te namenske odstranitve partizanskih veličin (tvoji po informacijah vodilnega hrvatskega dnevnika zadnji Titov oklepi Mihajlovičevim odmetniškim skupinam za skupno nastopanje proti sedanjim Hrvatski, do katere je prišlo po izdaji italijanske kraljeve hiše in Badoglijeve vojske in nekaj dnevi zasedbi nekaterih dalmatinskih mest po partizanih. Do sporazuma pa med voditeljema odmetništva v Bosni ni prišlo, ker je vodja partizanov Tito slepo orodje boljševiške moskovske vlade in Kominterni. Mihajlovič pa eksponent Anglije ter je vsak zahteval voditeljsko mesto zase. Ker vprašanja ni bilo moči rešiti sporazumno, je po zahtevanju »Hrvatskega Naroda« posegla vmes znana angleška organizacija, ki sedaj svoje sklepe izvaja po Mihajlovičevih eksponentih. In prve glave vodilnih partizanov so že pričele padati. So to dr. Sima Milošević, dr. Dean Popović

in Ivan Goran Kovačić. Vse te so Mihajlovičevi eksponenti postrelili v vasi Vrbici pri Foči. Dr. Sima Milošević je bil sivočelo profesor na beograjski univerzi ter je zavzemal vodilno mesto med skrbniki komunisti. V partizanski organizaciji je bil član osrednjega odbora. Dr. Dean Popović je bil Titov zaupnik in njegov intimni sodelavec. Ivan Goran Kovačić je bil hrvatski književnik ter je bil v družbi omenjenih partizanskih veličin. »Hrvatski Narod« v omenjenem članku končno navaja, da je o tej justifikaciji vodilnih komunistov poročala tudi skrivna radjaska postaja »Slobodna Jugoslavija«, za katero je znano, da je čisto komunistična in nima svojega sedeža na ozemlju bivše Jugoslavije, temveč v Kavkazu blizu Tiflisa in oddaja v svet samo tista poročila, ki jih odobri boljševiška Moskva in Kominterni ter je vrgla v svet besen Titov protest zaradi tega »zveriskega obračunavanja« ter za ta umor znanih komunistov javno obtožuje Dražo Mihajloviča in vse njegove varuhe v inozemstvu.

Zagrizeni boji na južni italijanski fronti

Berlin, 21. okt. DNB. Medtem ko se je neka kanadska brigada v južni Apenini pripravljala za napad na Campobasso, so nemške oglednice zasledile neko izpostavljeno kanadske čete, ki se je bližala križišču in se tam nekaj časa mudila, ne da bi vedela, ali se naj pada na deano ali levo. Bataljanski poveljnik, ki je opazoval to četo, je poslal nato skupino grenadirjev na desno stran z nalogo, da zavzamejo postojanke na boku Kanadčanov. Nato je poslal druge grenadirje v dva oklepna in ukazal, da z največjo brzino oddrdajo in napadejo Kanadčane. Oklepniška sta prispevala tedaj do sovražnika, ko se je k njemu pripeljal tudi kanadski bataljonski poveljnik in je po vsem videzu hotel pokazati četi pravo pot. Sedaj pa je nemški ogenj udaril iz dveh strani in vrste popolnoma presenečenih Kanadčanov in jih docela razbil. V ognju oklepniških topov in strojne je obkolilo 50 mrtvih in precej ranjenih. Številni Kanadčani, med njimi poveljnik bataljona, pa so bili zajeti.

Berlin, 23. okt. DNB. Na južnem italijanskem bojišču so bili Angleži in Amerikanci zaradi hudih izgub v prejšnjih dneh prisiljeni, da preuredijo svoje oddelke. Dna

19. in 20. okt. so se nato razvili le krajevni, toda ponekod hudi boji. Na desnem nemškem krilu so ameriške čete napadale ob kolenu Volturna ob reki navzgor. Pri Dragoinju in pri Roccaromani pa so doživeli krvav poraz in se je nemskim četam z energičnimi protisunkni posrečilo iztrgati jim mimogrede priborjeno ozemlje.

Na srednjem odseku so se primaknile sovražniške sile bliže nemškim glavnim postojankam. Jugozahodno od Campobassa so po večurni topniški pripravi angleške čete brezuspešno napadle trikrat zaporedoma kraj Barranello, ki so ga prejšnjega dne v naskoku zavzele nemške čete. Tudi, kakor tudi severno od Campobassa boji se trajajo. Na vzhodnem odseku je bilo le obojestransko topniško delovanje in krajevni boji izpostavljenih oddelkov. Nemške napadalne čete so na področju jugozahodno od Termolija zajele nekaj ujetnikov in zaplenile težko orožje. Angleški napad ob obalni cesti pa je bil krvavo zavrnjen.

V Carigradu so pred tremi dnevi slovesno praznovali dvajsetletnico, odkar je bilo mesto osvobodeno zavezniške zasedbe.

Lepe zmage nemških podmorničarjev

Berlin, 21. okt. DNB. Nov uspeh naših podmornic, javljen dne 21. oktobra v vojnem poročilu, je bil dosežen na posebno težkem področju Sredozemskega morja in je zato toliko bolj pomemben. To velja tako za podmornice kakor tudi za vrednost tonaze in njenega tovora. Večina potopljenih ladij in tovornih parnikov je bilo 5-6000 tonskih, nekatere pa so bile še znatno večje. Vse ladje so vozile gradivo za anglo-ameriške oddelke v južni Italiji in to gradivo je izgubil sovražnik ravno v trenutku, ko bi ga najbolj nujno potreboval. Brez dvoma so te potopitve krive, da je sovražnik tako ključno napredoval, kar je celo v sovražnem taboru zbudilo najostrejšo obzornost.

Del potopljenih ladij je plul v spremetju proti vzhodu ter je bil oddaljen približno pol dnevnega potoja od Gibraltarja. Ravno na tem morskem predelu je bila obramba zaradi bližine angl. pomorske trdnjave z njeno močnim letalsko obrambo zelo močna. Poleg tega je bilo morje mirno in nevarnost prezgodnjega odkritja toliko večja. Kljub temu so naše podmornice napadle ladje z obdobjem vrednim pogumom in tako streljale na najboljši cilje. Neko drugo ladjo pa smo potopili med Sicilijo in Salernom, torej čisto v bližini bojišča. Da pa tudi tukaj ni bila obramba slabša kakor v Gibraltarju, lahko razvidimo že po samih sovražniških prizadevanjih, da ne izgubi svojih ladij še

na zadnjem delu potovanja, potem ko so že naredile tako dolgo in nevarno pot. Ne gledajo sedaj zaman nemški podmorničarji na svoje 2-letno neprestano bojevanje na Sredozemskem morju. To so bili težki in uspešni polni časi, ki so prinesli podmorničarjem mnogo hudih ur, pa tudi mnogo dragocenih izkušenj. Kateri koli poveljnik se je delj časa bojeval v Sredozemskem morju, pozna praktično vsako težkočo in vsako oviro. Kljub temu pa je potrebno mnogo znanja in poguma za operacije tik ob obali, kakor je to čisto potrebno v Sredozemskem morju, ker edino tako uštevno učinkovito zalet sovražnikov oskrbovalni promet. In tako je bilo tudi pri ladjah, napadenih ter potopljenih med Sicilijo in Salernom.

Naši podmorničarji so se pač zavedali, zakaj so vodili to borbo, ki gre za tem, da oslabi sovražnikovo oskrbovanje. Oklepnik n. pr., ki ga utegne sovražnik izkrcati v Salerno, je tem mnogo več vreden kot v Ameriki, kjer je bil izločen. Toliko težja pa je potem tudi izguba, če ga torpedo pošlje na morskno dno kratko pred ciljem in na koncu naporne in dragocene vožnje z mnogo tisoč tonami drugega gradiva.

Po vsem tem lahko sami uvidimo, kaj pomeni v resnici potopitev 54.000 ton oskrbovalnega ladjstva v Sredozemskem morju.

S Spod. Stajerskega

Novi grobovi. Zadnji teden so umrli: Herbert Kirehner iz Grada, padel je na severovzhodnem bojišču; P. Karel Herzog iz Grada, padel je v bojih v Dalmaciji; Walter Kleowein, padel pri Murmanskem, Adela Fuchs iz Grada; policijski polkovnik Klement Koehner iz Grada; Rudolf Krenn iz Studencev; Josa grofica Salm-Reifferscheidt-Dyck iz Grada in Pavla Messner iz Grada.

Nesreča. Pri delu si je poškodovala desno roko 42-letna tkalka Margareta Kores iz okolice Maribora. — 44 letni premikar državnih železnic Rudolf Skok je padel s tenderja na tratinice in si poškodoval levo nogo. — Pri padcu na cesti si je zlomil 53 letni godec Ivan Pušnik nogo. — 62 letnega Antona Kajtliča iz Gornje Radgone je nabodla krava na levo stran prsi. Vsi poškodenci so zdravi v mariborski bolnišnici.

Šoštanjska krajevna skupina je pred dnevi počastila na posebni svečanosti spomin svojih padlih junakov članov. To so: lovec Ivan Povše, Ivan Stropnik, grenadir Adolf Vase iz Šostanja in lovec Stanko Ramšak iz okolice.

Ljubljana

Koledar

Ponedeljek, 25. vinotoka: Krizant in Daria, mučenca; Bonifacij I., papež; Minias, mučenec.

Obvestila

Dovoljeja za uporabo koles

Vse dovolilnice za uporabo tricikov od ugodno bicikov, izdane od bivše R. Kvesture v Ljubljani, so postale neveljavne. Interesenti naj vložijo nove prošnje na upravo policije v Ljubljani in jih predajo pri oddelku za registracijo vozil v Bethovnovi ulici št. 7 pri g. Nanutu, pridliče, desno. Uprava policije.

Le do 1. novembra t. l.

bomo sprejemali naročnike na poljudnoznanstveno zbirko knjig

»SVET«

Zbirko naročite v Ljudski knjigarni ali pa pri upravi zbirke Kopitarjeva 6, Ljubljana.

— Opozorilo družinskim poglavarjem! Blagajna za izplačevanje družinskih doklad pri Zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani opozarja svoje člane družinske poglavarje, ki prejema družinske doklade v dolavski skupini, da čimprej predložijo za svoje nad 14 let stare otroke, ki obiskujejo srednjo ali strokovno šolo, potrdila o obiskovanju šole v šolskem letu 1943-44. Potrdila o obiskovanju šole je treba predložiti za vse otroke, ki so izpolnili 14 let pred začetkom novega šolskega leta, t. j. do 1. oktobra 1943 ter tudi za one, ki bodo izpolnili 14 let med novim šolskim letom, t. j. v razdobju od 1. oktobra 1943 do 30. septembra 1944. Potrdila je treba predložiti najpozneje do 10. novembra 1943.

— Zdrženje trgovcev v Ljubljani. Dodatno k opozorilu potrošnikom racionaliranih živil sporočamo potrošnikom in trgovcem, da morajo vpisati pri vsaki družini ali posamezniku posebej tudi vse vrste dodatnih živilih kakazno. Imetniki dodatnih živilih živilih nakazno naj se torej ponovno zglase pri svojem trgovcu zaradi vpisa.

— Vse trgovce, ki prodajajo občinstvu obutev, tekstilne izdelke, oblačilne predmete, kovčge in torbe iz usnja ali kože, ki so vezani na oblačilne izkaznice (in sicer trgovci detajlisti, sejmarji, obrtniki), morajo do 23. oktobra 1943 predložiti Pokrajinskemu gospodarskemu svetu v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, prijavo števila točk v blagu (po že predloženem inventarju), nabavnicah in odrezkih oblačilnih izkaznic po stanju opolnoči 3.-4. oktobra 1943. Prijavo je treba podati v dveh izvodih na posebnih obrazcih, ki jih je izdalo Zdrženje trgovcev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani. Prodajalec, ki se ne bi ravnal po gornji odredbi, bo kaznovan v smislu naredb z dne 26. januarja 1942, št. 8.

Državno gledališče

Drama:

Torek, 26. oktobra, ob 16: »Kovarnost in ljubezen«. Red Terek.

Sreda, 27. oktobra, ob 16:30: »Potopljene svete«. Red B.

Četrtek, 28. oktobra, ob 16:30: »Potopljene svete«. Red Četrtek.

Opera:

Torek, 26. oktobra, ob 16: »Orfej in Evridika«. Red Prvi.

Sreda, 27. oktobra, ob 16: »Thais«. Red Sreda.

Četrtek, 28. oktobra, ob 16: »Orfej in Evridika«. Red A.

Razdeljevanje živil za prvo polovico novembra

Trgovci in zadrage v Ljubljani, naj dvignajo v uradu na Novem trgu št. 4-II nakazila za maslo in marmelado po sledečem redu: 25. okt. 1943 od A — I; 26. okt. 1943 od J — L; 27. okt. 1943 od M — P; 28. okt. 1943 od P — Z in tudi nakazila živil za prvo polovico meseca novembra.

Potrošniki bodo prejeli od 28. t. m. dalje z oktrobrsko živilsko nakaznico: a) na odrezke za maslo št. 25-31 po 10 dkg surovega masla. Oni, ki nimajo pravice do trdih maslob prejmejo po 1 del olja. b) na odrezke št. 913 po 15 dkg marmelade.

RAZDELJEVANJE MOKE

Pojasnjujemo, da so šisto pšenično moko prejeli samo oni trgovci, ki so že izravnali zalogo prejšnje enotne moke. Kdor pa je imel še staro enotno moko, je moral odprodati najprej to in je šele potem dobil novo moko, odnosno jo bo dobil.

Dve, tri iz lokalne kronike

Včerajšnji sončni dan je zvalil mešane in okolično. Posebno velike skupine so romale K. Sr. Krži, kjer po pokopalištro pok. dr. Jan. Ev. Kreka gđ. Oliko Krekovo, ter ravnatelj v pokolu dr. Doklerja. V življenju sta bila oba zgradila in vzorna javna delavca, zato je bil tudi njun pogreb zelo lep in izraz hvalnosti številnih Ljubljancev, ki so jima s svojo prisotnostjo izkazali zadnjo čast. Gospodini Oliko Krekovi sta spregovorili ravnateljica gospa Sadarjeva, v imenu Elizabetnega društva pa se je poslovala od pokojnice gospa Remčeva. Vzememo vzgojitelju dr. Doklerju so ob grobu zapeli učiteljskinci.

Vse kino-dvorane in obe gledališči so bili kljub lepemu dnevu nabito polne. Zvečer so bile nekatere predstave popolnoma razprodane. V nedeljo dopoldne pa so stale pred kinematografi vrste ljudi, ki so se sedaj navadili reda tudi pri kupovanju kino-vstopnic.

V splošno bolnišnico so bili prepeljeni nekateri poškodovanci in ponesrečeni iz raznih krajev.

Nezaposleni 73 letni Rus Ivan Bogadirjev je v nedeljo popoldne na Marjinem trgu prišel pod tramvaj. Dobil je poškodbe po glavi in životu. Tramvajskega voznika ne zadene krivda na nesreči. — Akademik, 21 letni Silvester Martin je cepil v drvarnici drva in se hudo usekal v levo roko. — Posetnikova hčerka 9 letna Frančiška Kopačeva je padla s stola in si zlomila desno roko. — V Borovnici se strojinik, 39 letnega Leopolda Svetetu krožna žaga obrezala prste desne roke. — V Logu pri Brezovici je 4 letni delavec sin Valentin Justin padel s skednja in si zlomil desno nogo.

Pred sodišče pridejo v kratkem nekateri navijači in verižniki, ki so bili zelo aktivni na črni borzi.

Športni drobci

Včerajšnje nedelje so imeli hrvaški deseteroborci svoje prvenstvo. Nastopili so najboljši. Zmagal je Davorin Marčeta in je v splošni oceni zbral 597 točk, s čimer ga lahko prštevalimo med najboljši evropske deseteroborce. Posamezni nekateri njegovi rezultati so bili: 100 m 11,5, skok v višino 175 cm, met krogla 11,80 m, 400 m 55,6, 110 m zapreke 16,8, skok s palico 3 m, met diska 36,15 m, met kopja 45,46 m, 1500 m 4:58,3. Drugo mesto je zasedel Vaniš Mirko s 4980 točkami, tretje Gregorovič s 4913 t.

Haškova nogometna enajstoričja je včeraj odpravila v prvenstveni tekmi Ličani na 2:1 (1:0). S to zmago si je Hašk zagotovil v prvenstveni tabeli drugo mesto. Gole sta zabila Kacijan in Čajkovski II.

Včeraj je bil postavljen nov hrvaški rekord v staceti 4 krat 800 m. Postavila ga je Haškova štafeta v času 8:30:00. Tudi druga štafeta Zagrebškega kluba je tekla bolje od dosedanjega rekorda. Za progo je potrobovala 8:31,3 in je prišla na cilj le 2 m za zmagovalno četvoro.

Letošnje hrvaško državno nogometno prvenstvo si je zagotovilo moštvo zagrebškega Gradnanskega.

Z rezultatom 3:0 je v soboto porazil zagrebški Gradnanski v prvenstveni tekmi moštvo Konkordije.

Na državnem prvenstvu hrvaškega namiznega tenisa sta razen zagrebških dru-

II. poglavje iz knjige o narodnih škodljivcih

Ljubljana, 25. oktobra.

Zadnjič sem javno prebral le prvo poglavje iz knjige o narodnih škodljivcih. Tako me je prišlo, da sem ga res že moral. Kar odleglo pa mi je, da sem ga po tako dolgem času tudi smel, in z menoj vred so bili zadovoljni še vsi tisti, ki sem jih pred oderuhi branil. Da, hvala Bogu in novim razmeram, da sem ga smel. Vsi skupaj smo se bili namreč že preveč zvišili v badogiljevski zakon, da je treba o vsem, kar bi le komu morda ne bilo všeč, molčati. Bog pa ne da, da bi si bil kdo drznil, kakšno stvar celo pokritizirati.

Pod cesarskimi oblastniki, ki so nas mali narodni dolnič vodili tako, da so ga z varnega, z bunkarji utrjenega brega od časa do časa, a vsak teden vsaj enkrat pocukali z dolgo vrvi, če je le preveč mirno teklo, da pod temi oblastniki je bilo vse prej kot red, čeprav ga je delalo samo pri nas 12.000 »oboroženih sil«. Da, 12.000 jih je bilo, ki so ga delali, in 12.000 jih je pri tem — odpovedalo. Odpovedalo na žalost tistih, ki so ga bili že tako zelo potrebni in po vseh človeških postavah tudi vredni, ter v veselje onih, ki jim je nered kakor je ribiču kalna voda.

Med temi »ribiči« sem zadnjič omenjal mesarje, ki jih je vojna temeljito izurila v njihovem poklicu in jih neverjetno naglo naučila, kako je treba klati, zlasti pa še prodajati, mesarje, ki so šele pod tujo izpraševalno komisijo, v kateri so sedeli dve leti in pol ljudje, ki so barantali z našim narodom, mojstrsko opravili mojstrsko skušnjo, pa čeprav je bilo treba spridevali kolkovati s še tako mastnim kosom mesa...

Kakor sem rekel, bi rad danes javno prebral še drugo poglavje te umazane, na reveževem hrbtu napisane drame, v kateri nastopajo poleg mesarjev — seveda ne vseh, da ne bo spet zamere, v glavnih vlogah tudi gostilničarji — in seveda spet ne vsi, da spet ne bo zamere. Kdor se čuti prizadetega, stori bolje, če se doma vsaj za trenutek zapre v skriti kotiček, kjer ga tudi njegovi dobavitelji ne bodo mogli motiti, gre vase, se spokori in živi. Kar zdaj pišem — o tem naj bodo prizadeti prepričani —, se namreč ne zmišljujem, in zato ni treba, da bi kdo hodil morda k svojemu združenju in prosil odbor, naj ga vendar zaščiti, njega in ves stan, pred takšnim »blatenjem« po časopisu. Za vse, kar pišem, imam dokaz, in zato ne potrebujem več nobenih pojasnil ali celo navodil, kako naj pišem.

Vsa Ljubljana ve, da gostilničarji mesa, ki z njim v vseh mogočih oblikah razpolagajo, od Preveda zdaj ne dobivajo, ker ga nima, oziroma ker ga je Osvobodilna fronta, »prvoboriteljska za narodove koristi«, tudi mesa »osvobodila«. Če pa ga gostilničarji navzile temu le imajo, nekateri celo vsak dan dvakrat, tako da so skoro bolj v zadregi glede izbire, v kakšni obliki naj gostom postrežejo s mesom, kakor pa, kaj naj jim sploh postavijo na mizo, so ga pač morali dobiti pod roko. Je tako, ali ni? Da, pod roko, celo pod precej umazano roko. Dobro bi bilo, če bi si je že nekoliko umili, če ne jim jo bo res moral kdo drugi...

Zakaj? Ali mar ni prav, če človek po utrudljivem delu ali pa ker je zdaj doma bolj slaba potreba, dobi vsaj v gostilnici kos mesa v kakršni koli obliki? Ne, kar korajžno povem, da ni prav, ob sedanjih okoliščinah še ne! V gostilno vsak, lahko rečem velika večina, ne more hoditi jest.

Štev sodelovali tudi moštvi iz Osijeka in Borova. Tekmovanje je bilo zaključeno včeraj.

Pa včerajšnje nedelje napovedana meddržavna nogometna tekma med Švedsko in Dansko, ki bi jo morali odigrati v Stockholmu, je bila znova odpovedana.

Prve ali druge letošnje decembrske nedelje bodo imeli v Zagrebu mednarodno nogometno tekmo med Romunijo in Hrvaško. Lanskoletno srečanje v Bukaresti se je končalo neodločeno z rezultatom 2:2. Lanskoletna postava hrvaške enajstoričje je bila slaba in je bil uspeh zanj časten. Letos upajo, da bodo Hrvatji zmagali.

Azev zaradi novega položaja, ki ga je zdaj imel v stranki, lahko dol v roke vse niti, s katerimi bo lahko nadzoroval delo beguncev v tujini. Zato je dosedanje lgro nadaljeval.

Po zadevi s fiskarno v Tomsku so Azevu spet zvišali prejemke in nagrade in odpotoval je v tujino.

Medtem pa je sprejelo delovanje carske policije dosegle, da se je revolucionarna zveza morala raziti. Zaradi odkritja tiskarne v Tomsku ni bilo več mogoče izdajati lista, katerega sta bili izšli samo dve številki. Zaradi tega so uredništvo prenesli v švico, sedež stranke pa za nekaj časa v Saratov ob Volgi.

Voditeljske stranke so se zmenili za sestanek v švicarski republiki. Revolucionarje iz Moskve je zastopal Azev — ki je hkratu zastopal tudi vodstvo carske politične policije — skupino iz Saratova pa Geršun.

Ko je torej Azev potoval tokrat v tujino, je lahko dejal, da pozna prav vse skrivnosti stranke, vse zveze, prava imena in naslove vseh vodilnih »tovarišev« in zaupnikov, ključ za skrivno dopisovanje in gesla. S seboj pa je nosil še važne listine in priporočila, ki naj bi mu odprla še druga vrata ter druga srca ter mu s tem omogočila še večje dohodke od izdajanja lastnih ljudi.

V tujini se je udeleževal sestankov in razprav ter pogajanj med različnimi skupinami. Ta pogajanja so bila v Berlinu, v Zenevi, v Bernu in v Parizu. Brž si je pridobil spoštovanje in ugled med vsemi revolucionarji, posebno pa pri voditeljih Gotzu, Černovu in pa Argunovu.

Azev je bil izhoren dušeslovec in je takoj uganil, koliko bi mu ta ali oni človek utegnil koristiti pri njegovih nečednih namenih...

ker njegov žep gostilniške jedi ne prenese. Tam meso ni tako poceni, kakaj črna borza zahteva svoje od obeh, od prodajalca in od kupeca. Če kupec ni »močan«, je ne zdrži in si zato v gostilni ne more privoščiti potence, čeprav je to neizrečno bolj potreben kakor tisti, ki ima že doma vsega dovolj, tako da je v skrbah za prostor, ne toliko za blago — zaradi oblasti doslej tako in tako ni bil preveč in skrbah, zaradi tistih oblasti oziroma oblastnikov, ki so nas dve leti in pol kar pitali z vedno novimi odredbami in delili pravico sicer z veliko, a na žalost preluknjano žlico.

Mesa torej za druge ni, gostilničarji pa ga imajo toliko, da se niti preveč ne pritožujejo, kakaj pa jim Prevod ne da. Ali ne bi bilo prav, če bi nekolklo razsvetliti tiste temne poti, ki drže iz mesarskih klavnice ali morda celo iz zasebnih hiš v Ljubljanske gostilne? Ali ne bi bilo prav, če bi dobavitelje mesa na tej črni poti prestregli in se nekolklo pozanimali, od kod in kam? Ali ne bi bilo prav, če bi tiste skrivne klavce, naj bodo iz Ljubljane ali z dežele, malo povprašali, po kakšnih postajah to delajo, da so tako korajžni? In ali ne bi bilo tudi pravično, če bi tem voluharjem krepko povedali, da je narodno-mu drevesu pod smrtno kaznijo prepovedano izpodjedati korenine. Da, vse to bi bilo zelo prav in pravično, kakaj če bi vse tisto meso, ki ga po Ljubljanskih goštinah nakuhajo in napetejo čez teden, prišlo namesto v roke črnoborilcem in v usta skoraj samih takšnih ljudi, ki drugače ko po časopisih menda res ne vedo, da je vojna, — če bi vse to meso prišlo na pravo mesto, rečimo kar določeno, na naš skupni Prevod, bi ga lahko vsi Ljubljanci dobivali vsak teden enkrat vsaj po deset dek, če ne več. Mar ne bi bilo to pravičnejše? Rečite!

Pa pojdimo zdaj, ko smo se mesa navedli, še malo v klet, pa ne morda zato, da bomo bliže dedom pod zemljo, pa tudi ne, da bi se prepirali, kako je kaj z zalogami vina, temveč, da vidimo od blizu, kako se vino toči. Tudi tu moram ugotoviti, da smo zelo napredovali. Gospodski smo postali. Nič več ne teče ta dobra dolenska kapljica iz sodov v litre ali »stefane« ali morda celo v »petakes«, temveč v same gosposke »steklenice« z dolgim vratom, v same »originalne« zapечатene buteljke. Da, gosposko se pije danes, zlasti pa gosposko plaša, in to je tisti vzrok, kakaj vino noče več teči v litre, kakaj se je litrom in decijem zamislil vrat. Za dvakrat se spominim, da sem bral v časopisih najvišje dovoljene cene za vino. Po gostilnah so ti ceniki še vedno tudi razobešeni, a samo razobešeni, kot za spomin na nekdanji nepotrební strah pred oblastjo. Menda so si gostilničarji takole mislili: buteljčno vino je luksuz in zanj maksimalni cenik ne velja. Zato je zdaj tako, da dobiš steklenico (7 del) navadnega domačega vina na tej gostilni za 20 lir, v drugi za 30, v tretji pa celo za 42 lir — kakor je pač ta ali oni gostilničar korajžan. A še vedno drži, da človek ne sme biti preveč korajžen. Pa naj bo pivec ali točaj.

Zadnjič sem se zameril nekaterim mesarjem, danes se bom — zatrdno vem — še gostilničarjem. Pa naj se. Res pa je le, da bi bilo veliki večini Ljubljancev zelo všeč, če bi pred hlev, od koder skrivaj gonijo živino v klavnico in od tam prav tako skrivaj gostilničarjem, ne pa na Prevod, postavili »šuvaja«, ki se nikdar ne utruji...

TOMAZIC-BERANER Botra Vila

119.
Skozi mesečno noč so tedaj pojoo priplale bele vile, da obiščejo svoje nekdanje gradišče.

Ko pa so uzrle goreče srce nad mrtvim starcem, so onemelo ter plašno pogledale svojo družico, botro vilo.

»Moja botri, moja botri, je mrtve! Je zakrčila od silne srčne bolečine, nato pa so ob njem zgrudila ter plakala neotlažljivo.

Jakojste vile so ju tedaj obdale, nato pa stopile na štoro okrog njiju ter kot volkanske sveče vso noč gorele v pesmih žalostnikov. Med njimi pa je veliko srce še vedno gorelo...

Dijaki! Profesorji!

Naročite se na poljudnoznanstveno zbirko knjig »SVET«, ki vam bo nudila bogat razgled človeške znanosti. Knjige so bogato ilustrirane. Prepričajte se na že izšlih knjigah Denar in Ladje. — Sledile bodo še druge pomembne knjige kakor »Slovenske starostnosti«, »Egipci, Avijelci«, »Nasledstvo Amerike«, »Čuda rastlinstva« itd.

Izvolite si v vsakem razredu zaupnika, ki bo pobiral mesečno naročnino in vam donosil knjige. Za vsa, dlistke, je mesečna naročnina na »SVET« še posebno nizka. Do 1. novembra se lahko še naročite na to zbirko po dosedanjih nizkih cenah, ki je 15 lir za dijake — Kasneje po tej nizki ceni naročnikov ne bomo mogli več sprejemati.

Ne odlašajte niti dneva, ampak se naročite na »SVET« takoj!

Dvojno življenje Evna Azeva

G. Pevsneri

O Subatovu velja povedati dve ali tri besede.

Mož je kot gimnazijski študent bil član nekega revolucionarnega krožka v Moskvi. Toda kmalu potem je stopil v policijsko službo kot skrivni agent in je v tem bil nekaj Azevov prednik. Njegovi revolucionarni tovariši so ga seveda takoj razkrinkali in Subatov je pobral žila in kopita ter z vsem skupaj presedlal v vojsko reda, kjer se je kmalu povzpel zelo visoko.

V policijsko službo je Subatov prinesel nekaj čisto osebnih zamislj. Prepričan je bil, da je treba izbijati klin s klinom, to je, pobijati prevratništvo z njegovimi lastnimi načini in sredstvi. To svoje prepričanje je tudi z uspehom uveljavljal.

Subatov je do korenine poznal revolucionarne kroge in je v Azevu brž videl nenavaden sposobnega in uporabnega agenta ter obveščevalca. Sprejel ga je zelo naklonjeno in blagohotno ter mu je bil zaščitnik pri njegovih prvih korakih.

Ker se je politični položaj v Rusiji bolj in bolj zapletal, je Azev imel polne roke dela. Ravnal se je pri njem natančno po navodilih Subatova, ki je zahteval, da mora biti v zelo tesnih vezeh s socialistimi revolucionarji, toda ne toliko, da bi bil preveč viden. Delal se je, da z njimi samo simpatizira. Govoril je malo in bil kar se da previden in previden pri vseh svojih dejanjih in korakih.

Prav tako se je vedel tudi do Subatova. Omejeval se je na to, da mu je pošiljal samo taka sporočila in obvestila, ki bi jih bil lahko dajal samo človek, ki ni član nobene stranke. Vedel je, da Subatova ne zanimajo posamezne novice, tudi če bi z njihovo pomočjo zdaj pa

zdaj lahko prijel posameznega prostaka ali tudi glavarja, temveč da huče revolucionarno gibanje ter njegov razvoj spremljati in zasledovati po korakih, videti, kako zori, in ko bi ugotovil vse niti kake zarote, udariti z vso silo ter na en mah pomesti vse.

To je bil prav dober način in Azev je Subatovu po najboljših močeh pomagal.

Medtem se je februarja 1901 primeril dramatičen dogodek, zaradi katerega je razburjenje naraslo. 11. februarja je študent Peter Karpovič, na čigar delovanje je Azev že prej opozoril policijo, naskrival prekoračil mejo ter 14. februarja smrtno ranil prosvetnega ministra Bogolepova. Pri spraševanju je ubijalec povedal, da je član socialno revolucionarne stranke. Sodišče mu je odmerilo dvanajset let prisilnega dela.

Ta obsodba je sprožila velike študentske in delavske nemire, ki jih je policija potlačila s silo. Zatem so prišli aretacije, preiskave, zaplebe, obsodbe.

Subatov je zdaj sklenil, da bo storil nekaj velikega s tem, da bo zagrabil skrivno fiskarno, ki so jo bili revolucionarji uredili v Tomsku. Toda preden je to storil, je ukrenil vse potrebno, da ne bi niti senca suma za izdajo padla na Azeva. On in Azev sta vse uredila tako spretno, da se je Azev tiste dni po odkritju tiskarne v Tomsku vsem zdel kot pravi rešilec.

Od tega trenutka dalje je po zaslugi te spretno pripravljene izdaje lahko računal na neomejeno zaupanje in spoštovanje svojih prevratniških tovarišev.

Subatov, ki bi bil zdaj lahko prijel vse poglavarje revolucionarjev, kar jih je bilo v Rusiji, tega ni storil, kar je videl, da bi mu